

Nr 455.

Av herr **Hallén**, *angående bokföringsskyldighet för politiska sammanslutningar m. m.*

Med demokratiens princip följer omsorgen att alltid få fram ett klart och tillförlitligt uttryck för folkviljan. De olika politiska riktningarna prestera också ett ständigt stegrat arbete för att med sina åsikter nå största möjliga antal medborgare. Den allt revolutionerande tekniska utvecklingen, som utplånar eller förminskar avståndet i tid och rum, ger emellertid åt nutidslivet ett forcerat tempo, där det ena problemet avlöser det andra och där sensationer och sinnesintryck följa i en hastig och ständig växling.

Detta gör, att i en demokratisk samhällsordning de olika politiska och sociala intressegrupperna måste ta i sin tjänst många av teknikens resurser för att i tider av massaktioner och masstänkande kunna göra sina röster hörda av alla landets medborgare. Detta medför, att valrörelser och politiska vädjanden över huvud taget kräva ett oerhört arbete och ständigt växande kostnader. I den mån som stora intressegrupper sammanskjuta pengar för att få ökade möjligheter att påverka opinionen, är detta fullt lojalt, och den demokratiska staten har inget omedelbart intresse att se, huru denna medborgarnas frivilliga självbeskattning fungerar. Men å andra sidan visar utvecklingen, att den, som genom tillgång på obegränsat kapital kan taga i sin tjänst suggestivt verkande propaganda-medel, kan så småningom skapa mark för idéer och åskådningar, som eljest på grund av egen kraft icke skulle vinna beaktande. Detta strider mot demokratiens idé. Samhällskrav och reformtankar böra framträda med den röststyrka och med den slagkraft, som stödet av dess anhängare kan förläna dem, och icke med konstlade medel söka suggerera fram en opinion, som icke existerar.

Är denna uppfattning riktig, följer därav, att samhället har intresse av att kunna se, vilka materiella och ekonomiska intressen det är, som stå bakom och finansiera de olika politiska och sociala idéer, som kämpa om medborgarnas sympatier. Till en sann demokrati hör, att allt sker i offentlighetens fulla dagsljus, och det är något fel med en politisk åskådning, om den söker hemlighålla från vilket håll den hämtar det materiella underlaget i sin propaganda för att vinna folkmeningen. Full och ömsesidig klarhet över detta område i det politiska livet är en nödvändig renlighetsåtgärd. Att olika grupper i ett samhälle ekonomiskt stödja den ena eller andra politiska riktningen behöver ingalunda vara något som

skall hållas hemligt. Det kan vara högst naturligt. Och vetenskapen i dylika ting är ägnat att för medborgarna öka förståelsen för de olika krafternas spel.

Ett än viktigare skäl för att kräva offentlighetens ljus över de ekonomiska hjälpmedel, varöver olika medborgargrupper förfoga, ha vi i det faktum, att i våra dagar med avståndens försvinnande och folkens tilltagande inbördes beroende av varandra de olika politiska intressena icke respektera de nationella gränserna. Detta behöver ej uteslutande vara av ondo. Den tekniska utvecklingen över hela världen kräver att allt flera produktions- och arbetsproblem få sin internationella behandling och lösning. Men samtidigt växer också insikten om, hur viktigt det är, att varje folk vid lösande av tidsfrågorna visar all erforderlig hänsyn till sin nationella egenart och vad denna kräver. Även om frågan om rätt för politiska och sociala riktningar att mottaga ekonomiskt bistånd från andra folk här lämnas öppen, måste det sägas vara ett allmänt nationellt intresse, att medborgarna ha möjlighet att se, i vad mån det existerar en materiell intressegemenskap mellan en viss åskådning i hemlandet och dess meningsfränder i främmande länder. Dylik vetenskap är alltid ägnad att skapa ökad klarhet i det politiska livet och gör den enskilde medborgaren bättre rustad att kunna rätt bedöma det allmänna läge, vari han är insatt. Alldeles särskilt är detta krav på offentlighetens ljus befogat, när det gäller idéer och riktningar, som eftersträva att med andra hjälpmedel än dem demokratien anvisar, söka omskapa samhället.

Vad som synes erforderligt är därför en lagstiftning, som ålägger de politiska sammanslutningarna förandet av fullständiga kassaböcker med ordentliga journaler för införande av gåvomedel av olika slag och motsvarande journaler för utgifternas bestridande. Visserligen kan mot detta invändas dels att dylik bokföring redan finnes och att om det stadgas publicitet eller offentliggörande därav i en eller annan form vederbörande säkerligen skulle veta att finna utvägar för att ej behöva yppa, varifrån vissa gåvomedel härflöte eller vartill de användes. Alla lagar kunna överträdas, men varje bedrägligt förfarande kommer i regeln förr eller senare i dagen och skulle skada dem som därtill blivit förvunna.

Om en dylik lagstiftning skulle kräva en registrering av de politiska partierna och under vilka villkor och förutsättningar ett publicerande av deras ekonomiska resurser skulle kunna ske bör lämnas åt en blivande utredning. Möjligen skulle denna också kunna anförtros åt de sakkunnige som för närvarande utreda spörsmålet om åtgärder mot statsfientliga politiska sammanslutningar.

På grund av vad som således anförts hemställas,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhänga om utredning huruvida och under vilka förutsättningar politiska sammanslutningar må kunna åläggas fullständig bokföring över sina

inkomster och utgifter även som under vilka förutsättningar dylika utgifter må kunna bringas till offentligheten samt till riksdagen inkomma med de förslag vartill en dylik utredning må kunna föranleda.

Stockholm den 23 januari 1934.

Harald Hallén.
